

6 Juutalaisuuden kehitys ja pyhä kirjallisuus

Sivut 58–67

Johdattavat kysymykset

- Mitkä ovat oleellisia tapahtumia juutalaisuuden historiassa?
- Kuka on juutalainen?
- Millainen on juutalaisuuden asema Lähi-idässä?
- Mitkä ovat juutalaisuuden pyhät kirjat ja mitä ne sisältävät?
- Miten pyhiä tekstejä tulkitaan?

Juutalaisuus

- uskonto
- yhteinen elämäntapa, perinteet, identiteetti
- noin 15 miljoonaa, Israelissa ja Yhdysvalloissa eniten
- Kuka on juutalainen?
- Erilaisia tulkintoja
 - > juutalaisen äidin lapsi
 - > periytyy myös isän kautta
 - > juutalaisuuteen voi myös kääntyä
- kantaisänä Abraham
- monia erilaisia perinteitä ja tapoja
- Maantieteellinen jako:
 - > askenasijuutalaiset: lähtöisin Saksasta ja Itä-Euroopasta
 - > sefardijuutalaiset: lähtöisin Espanjasta

Juutalaisuuden kehitys ja pyhä kirjallisuus

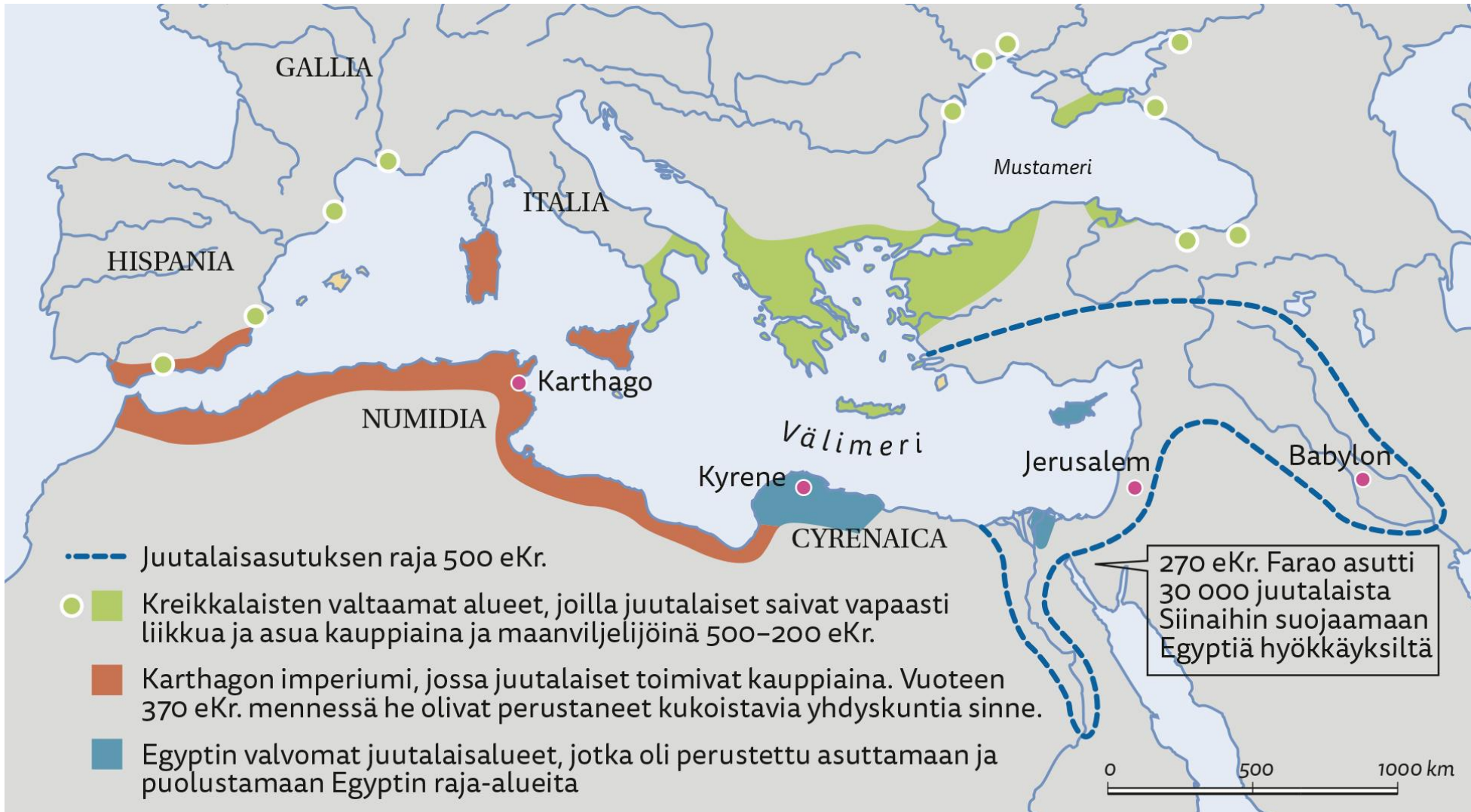
- juutalainen, myyttinen historiakäsitys vs. historiantutkimuksen näkökulma
- Heprealainen raamattu: juutalaisten historiasta uskonnollisesta näkökulmasta
- juutalaisuus on etninen uskonto, ei perustajaa
- tärkeitä ajankohtia juutalaisuuden kehityksessä:
 - pakkosiirtolaisuus
 - Jerusalemin temppelin tuho
 - diaspora
- antiikin aikana ja keskiajalla juutalaiset elivät hajallaan ympäri Lähi-itää ja Eurooppaa
- ajoittaisia vainoja keskiajalla, juutalaiset karkotettiin monista eurooppalaisista kaupungeista
- 1800-luvun kansallisuusaate: ajatus Israelin valtion perustamisesta
- holokausti ja keskitysleirit natsi-Saksassa: noin kuusi miljoonaa juutalaista tapetaan
- Israelin valtion perustaminen vuonna 1948
- konflikteja Israelin, palestiinalaisten ja naapurivaltioiden välillä

Heprealaisen Raamatun käsitys

- maailman luominen
- Jumala kutsuu kantaisä Abrahamin, ajatus luvatusmaasta
- Abraham, poikansa Iisak ja tämän poika Jaakob uskonnollisesti merkittävässä asemassa
- juutalainen kansa Egyptin orjuudessa
- pako Egyptistä Mooseksen johdolla
- liitto Jumalan kanssa, Tooran saaminen Siinain erämaassa
- paluu luvattuun maahan
- temppeli Jerusalemiin
- temppelin tuhoutuminen ja kansan lähtö pakkosiirtolaisuuteen Babyloniaan
- paluu takaisin ja uuden temppelin rakentaminen
- makkabilaiskapina
- diaspora

Juutalaisten levinneisyys 500 eKr–100jKr

Juutalaisvainot

- juutalaisiin kohdistui ennakkoluuloja ja vainoja jo antiikin aikana
- kristityt levittivät juutalaisista erilaisia huhuja keskiajalla
- Euroopassa juutalaisten oikeuksia rajoitettiin, esim. maanomistaminen ei ollut mahdollista
- kansallissosialistit rajoittivat juutalaisten oikeuksia merkittävästi
- lopulta Natsi-Saksassa perustettiin tuhoamisleirejä, joissa kuoli arviolta 6 miljoonaa juutalaista
- holokausti vaikutti syvästi juutalaisiin, kysyttiin esim. Miksi Jumala salli kärsimyksen?
- nykyisin holokausti merkittävä juutalaisten identiteetille

Juutalaisten pyhä kirjallisuus

Heprealainen raamattu eli Tanak

- pitkä suullisen perinteen aika
- koottu kirjalliseen muotoon n. 1000–150 eKr.
- Sisältö:
 - Toora eli viisi Mooseksen kirjaa
 - Profeetat
 - Kirjoitukset

Talmud

- 20-osainen Tooran selitysteos
- peräisin 200–500-luvulta jKr.
- Sisältö:
 - Mišna, taustalla juutalaisen lain suullinen tulkinta
 - Gemara, selittää Mišnaa, koostuu keskusteluista

Keskeiset käsitteet

- etninen uskonto
- pakkosiirtolaisuus
- antisemitismi
- holokausti
- diaspora
- kantaisä
- sefardijuutalaiset
- aškenasijuutalaiset
- rabbi
- Heprealainen raamattu
- Kirjoitukset
- Tanak
- Mišna
- Profeetat
- Toora
- Talmud